

AUSTRALIAN SHEPHERD EN VALLHUND

**First and foremost,
the Australian Shepherd is
a true working stockdog,
anything that detracts from
his usefulness as such is
undesirable.**

Swedish Working Australian Shepherd

VÅRA AMBITIONER

SWAS är en ideell organisation med syfte att visa upp och utveckla aussiens kapacitet inom vallning, både som arbetshund och som tävlingshund.

All vår verksamhet sker självklart med fokus på god djurhantering. Vi önskar främja och vidareutveckla rasen genom:

- att skapa möjligheter för likasinnade att förenas.
- att föra fram avel där man behåller rasens specifika egenskaper, utvärderar hundens arbetsförmågor samt värnar om en fortsatt sund hälsoutveckling.
- kvalificerad träning av både hundar och förare.
- att informera och sprida kunskap om vallning i allmänhet men även om vallegenskaper och rasens arbetssätt.

Läs mer om oss på
www.aussievalldata.weebly.com

AMBASSADÖRER

Som ambassadör brinner man för att driva rasen framåt som vallhund och att etablera rasen i Sverige som en pålitlig arbetskamrat och tävlingskompis.

Man ska vilja visa på god djurhållning och laganda gentemot sin egna hund men även mot andra ekipage samt finnas som en länk mellan SWAS och den som är nyfiken på rasen som vallhund eller som vill komma igång med aussien man har.

Kontakta gärna oss vid frågor kring rasen som vallhund, om tips på instruktörer eller för att se över möjligheten att komma och kika på aussien i arbete eller under träning.

swedishworkingas@gmail.com

VAD ÄR VALLNING?

Vallhunden är ett viktigt hjälpmedel i djurägarens vardag för att kunna förflytta och samla in t.ex. får och nötkreatur. Med vallning menas förmågan för ett djur eller människa att driva andra djur i önskad riktning. Vallning går normalt ut på att blockera den "förbjudna riktningen" och istället erbjuda djuren som vallas en alternativ väg.

Att hantera djur med hjälp av vallning är i grunden väldigt enkelt men kräver i praktiken mycket träning. Genom att lära in två olika rörelser hos hunden kan man utföra alla arbeten man vill, d.v.s. att röra sig rakt mot djuren för att förflytta dem och att flytta sig i bågar runt djuren utan att störa dem.

Oavsett om hunden ska hämta djuren på långa avstånd eller arbeta nära djuren så måste hunden kunna förflytta sig på bågar i sidled för att inte påverka eller skrämja djuren och sedan på kommando vända upp rakt mot djuren för att få dem att gå in i transporten, ladugården eller grindgenomgångar.

För att kunna flytta djur rakt och utan att stressa dem måste man lära hunden att känna av vilket avstånd den ska ha till djuren. Hunden måste även lära sig att flytta djuren i ett lagom tempo, inte så fort att djuren blir stressade men inte heller för långsamt så att arbetet blir ineffektivt.

Bågarna runt djuren är till för att förflytta hunden till en ny position, antingen för att stoppa djuren eller för att börja jobba i ny riktning. För att klara detta behöver hunden lära sig att släppa trycket på djuren men utan att tappa kontakten med dem. För små bågar skrämmer djuren och för stora bågar skapar ett ryckigt och ineffektivt arbete, där hunden tröttnar ut sig snabbt.

Viktigt att komma ihåg är att hundens attityd oftast är viktigare än det fysiska avståndet. Har hunden fel tanke, ligger på för hårt eller har för hetsiga rörelser, så skrämmer hunden djuren oavsett avstånd.

VALLHUNDENS EGENSKAPER

Ett tillhöra en vallhundsras innebär inte automatiskt att hunden fått med sig rätt förutsättningar för att fungera som en fullgod vallhund. Det krävs ett medvetet avelsarbete för att bevara och utveckla vallningsinstinkterna, som består av en mängd olika egenskaper och beteenden som varje individ kan ha både för mycket och för lite av.

Vallningsegenskaper är arvbara och det är viktigt att förstå hur olika egenskaper inverkar på hundens arbete, vilka konsekvenser de kan få i det framtida arbete samt vilka egenskaper som krävs eller är önskvärda hos den enskilda hunden för olika typer av arbete. Här har vi gjort en kort beskrivning över hundens arbetsförutsättningar och dess arbetssätt.

Balans

Hundens förmåga att arbeta på den plats där djuren kontrollerat hålls eller förflyttas fram i en rak linje. Balanspunkten ändrar sig då djuren rör sig, hunden behöver alltså inte gå precis bakom djuren. Ju mer balans hunden har desto mindre behöver den arbeta med djuren för att de ska hållas eller gå i önskad riktning. Om hunden brister i denna egenskap riskerar den att tappa flocken eller något enstaka djur och kan därmed inte utföra ett fullgott arbete.

Förutseende

Förutseende är hundens förmåga att förutse djurens flyktväg. Istället för att försöka springa ifatt djuren, försöker hunden springa förbi eller genkjuta och stoppa dem framifrån. Vid starka drag där djuren springer, kan hunden vara helt framför och blockera djurens väg. Om hunden saknar förutseende känner den inte var fårens flyktväg är och flocken eller enstaka djur kan tappas. Har hunden för mycket förutseende känner hunden efter alltför mycket och kan stoppa det vanliga arbetet.

Flockkänsla

Hundens förmåga att alltid hålla djuren väl samlade. Hunden måste ta ansvar för att hela flocken följer med. Det innebär att hunden behöver ta hänsyn till unga och gamla djur och söka av stora ytor, eventuellt i kuperad terräng, för att få med alla djur hem. En hund som inte har förmåga att hålla ihop flocken gör ett slarvigt jobb och får inte hela flocken med sig och man behöver söka av området flera gånger så att det inte finns djur kvar på betet.

Koncentration

Hundens förmåga att ha full koncentration på djuren den arbetar med. En okoncentrerad hund gör ett splittrat jobb. Hundar med bristande koncentration kan tappa djur eller göra andra saker. Hundar med en allt för stark koncentration kan bli så blockerade av djuren att de har svårt att samarbeta.

Styrka

Hundens förmåga att påtvinga djur den hastighet och riktning som föraren vill. Hunden behöver kunna påtvinga djuren att gå åt ett speciellt håll.

Påverkbarhet

I vanliga arbetssituationer behöver man kunna stoppa vallningen, sakta farten, styra hunden till den flock du hade tänkt hämta eller förflytta. Hunden behöver då kunna ta dessa kommandon och helt enkelt göra som den blir tillsagd. En hund som behöver påverkas kraftigt kan vara svår att övertyga till att göra som du vill.

Nerver/temperament

Vallning, oavsett djurslag och plats, medför en del stress för hundarna och de behöver kunna hantera sina nerver och hålla dem i styr

oavsett störning. Ligger hunden högt i stress kan det innebära att det inte går att arbeta med hunden då djuren man vallar blir för stressade i arbetssituationen.

Bitning

Hunden använder ett motiverat bett för att flytta motvilliga eller utmanade djur. Det ideala är ett naturligt bett mot boskapens huvud eller hasor, ett lågt bett i hasen för att flytta nötkreatur eller ett bett mot huvudets nos eller panna för att vända ett djur tillbaka till hjorden.

Eye

Hunden fixerar djuren med blicken i arbetet. Eye är ett mått på hundens mentala eller psykiska kontroll över djuren. En hund utan eye är helt beroende av rörelser eller skall för att styra djuren i en bestämd riktning. En hund med väldigt mycket eye kan låsa djuret så mycket att ingen rörelse sker överhuvudtaget.

Sidorörelser

Beroende på hur hunden rör sig runt flocken så kan man behöva träna hunden att antingen

komma närmare djuren eller träna hunden att öka avståndet till djuren. Går hunden för snävt skrämmer hunden djuren och går den i en för stor båge släpper hunden djuren som då kan gå åt fel håll.

Drivande rörelser

Trycker hunden målmedvetet djuren/flocken till en speciell plats, eller vill den passa och stoppa djuren istället? Om den har för lite driv, flyttar ej hunden djuren framåt.

Pendling

Hunden använder mjuka, balanserade och vägvinnande kroppsrörelser när den rör sig från sida till sida bakom flocken för att hålla ihop och förflytta den framåt.

Skall

Hunden använder sig av skall för att flytta boskap eller i en utmanande situation. Skallet är konservativt och det ska vara auktoritärt när det används. Medans ett bett bara påverkar ett enskilt djur så kan ett skall påverka en hel flock.

ATT BÖRJA VALLA

Är du intresserad av att börja valla?

Vi har gjort en sammanställning med tips och råd inför en kommande vallningskarriär där vi har fokuserat på hur du kan skapa de bästa förutsättningarna för dig och din hund att utvecklas tillsammans inom vallning.

Vid vilken ålder kan man börja?

Det är väldigt individuellt vid vilken ålder det är lämpligt att börja träna sin hund. En riktlinje att gå efter är att man brukar tända hunden vid 5-7 månaders ålder.

Vilken ålder som det sedan är lämpligt att börja träna hunden vid beror på hundens mognad och vilken kravställning man kan göra. Generellt brukar man säga vid 9-18 månaders ålder.

Hur mycket träning krävs?

När hunden väl har tänt så strävar man efter en kontinuitet i träning med flera korta pass, ca. 2-4 gånger i veckan till en början. Detta för att hunden ska ges möjlighet att utvecklas och komma vidare i sin utbildning.

Hur börjar man?

Är man helt ny inom vallning rekommenderar vi att man anmäler sig som åhörare eller till en prova-på-dag. Nästa steg är att anmäla sig till en förberedande vallhundskurs, som senare följs av ytterligare kurser på stregrande nivåer.

Hitta en kunnig instruktör

Det finns olika anledningar till att instruktörer och djurägare inte tar emot vissa ekipage till kurs eller träning. Kanske finns inget intresse i att träna olika raser eller att man känner sig okunniga på hur man kan hjälpa hunden i fråga. Många instruktörer brukar även kräva att man har tillgång till egna djur eller möjlighet att kunna träna mellan kurstillfällena.

Se detta som viktig information och ett verktyg som kan hjälpa dig att hitta en kunnig instruktör som kan inspirera och hjälpa dig och din hund att utvecklas och att nå ert mål.

En skicklig instruktör kan träna olika typer av vallhundar och läser i första hand av djuren som vallas och hur hunden påverkar dessa. Så länge hunden förflyttar och hanterar djuren respektfullt, spelar det mindre roll vilken stil hunden har, än mindre vilken ras det är.

Respektera regler och förhållningssätt

Respektera instruktörens och djurägarens regler och förhållningssätt. Det kan vara att de kräver lina på hunden till en början eller att man kan visa på en fullgod lydighet. De känner inte dig och din hund och alla har vi olika syn på vad god djurhantering är.

En djurägare eller instruktör som tar sitt ansvar gentemot djuren är ju fantastiskt och det ska vi självklart respektera! Kom ihåg att det är djuren som vallas som ska prioriteras. God djurhantering är A och O.

Visa intresse

Om man inte har egna djur att tillgå så kanske man vill söka sig till andra djurägare. Börja med att visa intresse genom att fråga om man får komma för att se och lära. Ta inte för givet att alla djurägare står med öppna armar, djuren kostar pengar, kräver mycket tid och i många fall ligger det generationers avelsarbete bakom. Oftast har man egna hundar som tar hand om djuren och dessutom måste djurens bästa hamna främst och det passar inte alltid att ta emot nya och oerfarna ekipage.

Fråga istället om du kan hjälpa till med gårdssysslor som att stängsla hagar, klippa får, hjälpa till vid lammning eller utfodra djuren. Visa att du är intresserad av vallningsvärlden och allt vad det innebär och inte bara vill betala för att hunden ska få aktivera sig!

TANKAR KRING AVEL

SWAS vill lyfta fram de valpkullar vars föräldradjur har utvärderats inom vallning och samtidigt hjälpa valpköpare att hitta uppfödare som fokuserat på vallegenskaperna i kombinationen. Tänk på att föräldradjurens arbetssätt varierar och kan ge en inblick i hur avkommorna kommer att utvecklas.

Be om att få se båda föräldradjuren i arbete eller fråga efter filmklipp när du letar efter din kommande vallhund. Detta för att du ska kunna skapa dig en bild av hundarnas vallegenskaper och arbetssätt. Det ger dig även en hint om avelsdjurens utvärderingsnivå och därmed en liten uppfattning om vad uppfödaren anser vara en fullgod vallhund.

Be gärna om att få se flera olika delar eller moment, antingen från tävling eller praktiskt arbete på gården.

En grundtränad hund ska kunna hämta djuren på längre avstånd, 100-300 meter, driva lugnt och fint, ta höger och vänster, hjälpa till i sorteringsanläggningar, lasta djur i transporter, kunna dela av djur och självklart behärska fösning.

Utöver dessa arbetskrav ska föräldradjuren även vara HD-röntgade, ögonlysta (inom 1 år före parning) samt ha känd mental status (gäller ej utländska avelsdjur).

ARBETSBESKRIVNING

Australian shepherd utvecklades i västra delarna av Amerika som en ranch- och gårdshund för allomfattande gårdsarbete. Det krävdes en tuff, tålig och mångsidig vallhund med en rejäl arbetsmoral. Vallhundens arbete bestod vanligtvis av att flytta mycket stora fårflöckar och nöthjordar mellan sommar- och vinterbete, samla in avstickande nöt från buskage samt flytta boskap i trånga utrymmen så som rännor och fållor. Denna typ av arbeten är fortfarande där Australian Shepherd är som bäst och är mest uppskattad.

Australian shepherd kategorieras som en kroppsvallare eller loose-eyed vallhund. Det är en smidig och självsäker vallhund med pondus. Den har en unik vallstil som skiljer sig från vallhundar med eye, då den arbetar nära djuren med en upprätt stil. Samtidigt som hunden uppvisar dessa utmärkande egenskaper har den förmågan och mångsidigheten att kontrollera alla typer av boskap på ett effektivt och medvetet sätt.

Australian shepherd utmärker sig för sin fallenhet att kontrollera stora och/eller långsamma fårflöckar och nöthjordar och är mycket uppskattad för sin överlägsna förmåga att på ett effektivt sätt hantera boskap i trånga utrymmen. Australian shepherd är naturligt kraftfull och intensiv och kan lätt läras att anpassa tryck och avstånd beroende på vilken typ av djur de vallar. Som kroppsvallare uppvisar Australian shepherd vid arbete pendlingar, bett och/eller ett auktoritärt skall men även eye om det behövs för att kontrollera djuren.

Fritt översatt från ASCA's Working description, 2012

